

Telepítsünk-e erdőt az Alföldön?

(Néhány észrevétel dr. Markovics Tibor: Erdőtelepítés a XXI. század elején c. cikkéhez)

A szerző az Erdészeti Lapok novemberi számában az erdőtelepítés alapvető kérdéseit tárgyalta. Bár a cikk több észrevételével egyetértünk, a sorok helyenként alapvető szakmai tájékoztat-lanságról vagy legalábbis a napi gyakorlat hiányáról árulkodnak.

Először az erdősítés helyéről

Vitatjuk azt a megállapítást, mely szerint „*olyan területek beerdősítése indokolt, ahol a befektetett költségek biztosan megtérülnek*”. A rendszerváltás óta az erdőtelepítés állami támogatásának rendszere megfelel az EU-s elvárásoknak (magánterületen, önkéntesen, pályázati rendszerben). A telepítések átlagos területe 5–10 ha, mely – lássuk be – erdőgazdasági tájtól függetlenül alkalmatlan arra, hogy a befektetett költségek megtérüljenek (főleg „biztosan”). Amennyiben a gazdaságosság követelményét beépítenénk a támogatási rendszerbe, a jelenlegi gyakorlat szerinti erdőtelepítők jelentős részét ki kellene zárni a támogatásból. Tennénk ezt akkor, mikor sok helyütt az egyetlen alternatív földhasznosítási lehetőség az erdőtelepítés. (Az EU az erdőtelepítést egyértelműen az agrárstruktúra eszközének tekinti, s mindig a vidékfejlesztési finanszírozási rendszer részeként említi.) A paraszti erdők sohasem az egyetlen megélhetési forrást jelentették a tulajdonosnak, mindig csak kiegészítői voltak a mezőgazdasági tevékenységnek. Nem is beszélve arról, hogy a felparcellázott, többszáz ha-os egykori nagyüzemi táblákon itt-ott feltűnő facsoportok mind ökológiailag, mind pedig esztétikailag rendkívül hasznosak egy fában szegény mezőgazdasági tájban.

A cikk írója szerint nyilvánvaló politikai nyomás hat majd abba az irányba, hogy alföldi pusztáinkon, sőt a szikeseken is támogassák az erdősítést. Mind az ötlet, mind a megfogalmazás – bár nem feltételezünk szándékosságot – rendkívül félrevezető! Hol van ma az Alföld másod-harmadlagosan átalakított nagytáján olyan nem védett pusztá, amit a beerdősítés veszélye fenyegethet? Egyébként is: alföldi puszták beerdősítéséről szó sem volt! Szántókról an-

nál inkább! Ha viszont a szerző azokra a „döntő részben szántó”-kra gondolt, amiket első bekezdésében maga is említett, akkor bármiféle politikai nyomás emlegetése merőben céltalan. Az erdőtelepítési támogatás gyakorlata ugyanis több évtizedes, s – szerencsére – semmiféle nyomás nem szükséges ahhoz, hogy ezt bárki akár az Alföldön, akár az ország más táján megpályázhassa! Miért lenne szükség effajta nyomásra a jövőben?

Kétségtelen, hogyha az EU támogatja az erdőtelepítést, annak eredményességét számon is kéri. Csakhogy az eredményességet – szerzőnk elképzelésével ellentétben – nem Ft-ban mérik! (Lásd: hazai erdőfelügyelői gyakorlat.) Az erdőtelepítési és fásítási támogatás az EU-ban éppúgy, mint nálunk, vissza nem térítendő támogatás. Visszafizetési kötelezettség csak akkor terheli a pályázót, ha nem a meghatározott célra fordítja a támogatást. Kizárt dolog, hogy a támogatást jogtalanul felvettnék minősítsék azért, mert a belőle megvalósult erdő nem nyereséges! Hát egy – akár alföl-

di – erdőnek csak annyi haszna lenne, amennyit az forintban ad?! Ez teljes-séggel ellentmond az EU erdészeti politikájának (is...).

Mi a helyzet, ha a szerző által javasolt – s véleményünk szerint is számos előny-nyel bíró – földvásárlási jogot az rt.-k megkapják. Tudnak-e az Alföldön gazdaságosan erdőt telepíteni?

Egész egyszerűen nem igaz, hogy az erdős puszták övébe tartozó erdők növedéke minimális!!! Néhány adat kommentár nélkül:

A folyónövedék országos átlaga Magyarországon (1996. I. 1.): 7,1 m³/ha/év.

Efeletti átlagú megyék pl.: Bács-Kiskun (7,3), Jász-N.-Szolnok (7,7), Csongrád (8,1), Békés (8,3), Szabolcs-Sz.-B. (8,4), Hajdú-Bihar (8,5).

Az országos átlag alattiak pl.: Komárom-Esz. (5,2), Fejér (5,7), Veszprém (6,0), Borsod-A.-Z. (6,5), Nógrád (6,6).

Az erdőgazdálkodásban járatlan valóban hajlamos lehet a hektáronkénti élőfakészletek alapján ítélni-elítélni, ám szakember esetében ugyanez hiba! Példának ajánlom az alábbiakat:

Megye	Élőfakészlet (m ³ /ha)	Erdőterület (Eha)	Évi folyónövedék (br. Em ³)	Éves fakitermelés (br. Em ³)
Veszprém	212	131,0	751	444
Bács-Kiskun	108	142,6	944	480

(Bács-Kiskun megye évi folyónövedékét csak Somogy, illetve Borsod-Abaúj-Zemplén – 1163, ill. 1177 Em³/év – múlja felül.)

Sajnos nemcsak cikkírónk, de sokan mások is úgy gondolják, hogy a hajdan volt „Erdőfenntartási Alap”-ból fedezik az alföldi erdők veszteségeit. Csakhogy az Erdészeti Közcélú Feladatok keretszámla (mert így hívják) egyébként

nyilvános kimutatásai alapján az Északi-középhegység erdei lényegesen többbe kerülnek, mint mondjuk a legalacsonyabb élőfakészlettel bíró (108 m³/ha) Bács-Kiskun megyei erdők! Íme:

Erdészeti Rt.	Egyenleg az Erdészeti Közcélú Feladatok keretszámla felé (1998)
Nyírségi Erdészeti Rt.	–102 MFt
Mátra-Nyugatbükki Erdő- és Fafeldolgozó Rt.	–93 MFt
Nagykunsági Erdészeti és Faipari Rt.	–81 MFt
Észak-Magyarországi Erdőgazdasági Rt.	–62 MFt
Kiskunsági Erdészeti és Faipari Rt.	–43 MFt

A számokhoz hozzátartozik, hogy az Alföldön ma a 20–25 éve ültetett, igazán rossz termőhelyeken álló – tehát „leggazdaságtalanabb” – állományokat vágják. Az új állományok egyre jobb termőhelyekre kerülnek, s ennek következtében egyre inkább szóba jöhet az őshonos fafajok alkalmazása is (10 éve Bács-Kiskun, Békés, Csongrád megyék erdőtelepítései 50%-ban fenyő célállomány típusba tartoztak).

Ma ez a szám (6,5%)! Ezen erdők gazdaságossági szempontból igenis versenyképesek lesznek mondjuk a Vértes vagy a Cserhát erdeivel. Az alföldi erdészeti rt.-k versenyképességét, gazdaságosságát tekintve az éves beszámolók (Erdészeti Lapok, 1999. szeptember) azt mutatják, hogy nagy erdőterületeken e termőhelyi viszonyok között is lehet eredményesen gazdálkodni.

A fafajválasztásról

Alapvető szakmai hiba lenne, ha a normatív egységárak közötti további differenciálással próbálnánk „ösztönözni” a fafajmegválasztást! Éppen ez vezetett korábban olyan gyenge fenyvesek és nemes nyárasok létrehozásához, amelyből általánosítva Markovics úr ma minden fenyeveset, akácost és nemes nyáraszt legszívesebben számúzne Magyarországról. A fafajmegválasztás elsősorban termőhelyi kérdés!

Az erdőtelepítés támogatottságát tekintve domb- és hegyvidékeink nem kerülnek hátrányba, sőt – a szóba jövő fafajok lényegesen magasabb egységára miatt – az erdőtelepítés támogatottsági szintje ott magasabb, mint az Alföldön. Érdekes módon az erdőtelepítési és fásítási kedv mégis egyértelműen az Alföldre jellemző!

A néhány hektáros erdőtelepítések egyik erdőgazdasági tájban sem lehetnek gazdaságosak, ugyanakkor támogatásuk a térségfejlesztés fontos eleme. Akkor hát miért kellene pont az alföldi erdőtelepítőket kizárni a támogatottak köréből? Miért ne telepítsünk erdőt ott, ahol erre – a beadott pályázatok száma alapján – leginkább igény van?

Dr. Barna Tamás–Gácsi Zsolt

(Felhasznált irodalom: Magyarország erdőállományainak főbb adatai, 1996. ÁESZ, Budapest)

Elgondolkodtató

Az eset megtörtént, a résztvevők és a helyszín a képzelet szülötte

A nagy magánosítási kavalkádban Hazánkfalván is erdőhöz jutott 88 derék falubéli. Nem alakultak jogi személyiségű társasággá, hanem csak úgy összeálltak, erdész szakember megbízottal gazdálkodtak a közél ötven hektáros erdőterületen. A nyolcvannyelc újdonsült erdőgazda közül Elégedetlen Lehel, annak ellenére, hogy aláírta a megbízási szerződést, az aláírás után két héttel már elégedetlenkedni kezdett.

Levelezni kezdett.

Állami Erdészeti Szolgálat

Tárgy: Társulási szerződés felmondás megküldése

Alulírott Elégedetlen Lehel hazánkfalvi lakos az Óperenciás Tengeren Túli Társult Gazdaság tagja az erdőgazdálkodásra létrehozott társulás működésével, végzett munkájával nem értek egyet, ezért a társulási szerződést felmondom.

Az Óperenciás Tengeren Túli Társult Gazdaság részére megküldött leveletem mellékelem.

Üdvözlettel:

Elégedetlen Lehel

Az Óperenciás Tengeren Túli Társult Gazdaság részére mint erdőgazdálkodó
Tárgy: Szerződés felmondása
Felmondásomat az alábbiakkal indoklom:

1999. november 7-én a társult gazdaság 1999. évi gazdálkodásáról, a megválasztott erdőgazdálkodó által megtartott beszámoló és a tagtársak részéről a társult gazdaság működésével kapcsolatosan felvetett hiányosságok, aggályok részemre azt igazolták, hogy a társult gazdaság sok hiányossággal működik, és az erdőtulajdonosok egyenrangú jogainak érvényesülése nem valósul meg.

Az erdőgazdálkodó 1999. évi juttatásának megvitatása a taggyűlésről szóló értesítésen nem szerepelt. A tagok nem tudhatták, hogy ez napirendre kerül, így nem is tudtak felkészülni, tájékozódni, reális elképzelést szerezni annak elfogadható mértékéről. Ez a társult tagok társasági törvényben előírt jogait sérti. A megemelt juttatással az említett szabálysértéssel, továbbá a sok hiányossággal, átláthatatlan, szabálytalan

ügymenettel működött gazdálkodás miatt természetesen nem értettem egyet.

Én, mint törvénytisztelő állampolgár, csak törvényes keretek között működő, átlátható, ellenőrzött értékesítési és pénzügyi tevékenységet folytató, az erdőtulajdonosok érdekeit maximálisan tisztelőben tartó társult gazdaság tagságát tudom vállalni.

A költségeket nem a jogszabályok megkerülésével, hanem a tisztességes hozzáértő gazdálkodással kell megtakarítani.

Ez jelen pillanatban az Óperenciás Tengeren Túli Gazdaság gazdálkodásában nem valósul meg.

A fentiekben felsorolt indoklásom alapján kérem a társulási szerződés felmondására vonatkozó beadványom elfogadását, bejegyzését.

Tájékoztatom, hogy leveletem egyidejűleg az Állami Erdészeti Szolgálat Igazgatósága részére is megküldtem.

Hazánkfalva, 1999. dec. 6.

Elégedetlen Lehel

(Megjegyzés: A 88 tagból csak a levelíró volt elégedetlen.)

Az illetékes Állami Erdészeti Szolgálat az alábbiakat válaszolta:

Tisztelt Elégedetlen Lehel Úr!

Tájékoztatom, hogy megküldte igazgatóságunkra társulási szerződés felmondó nyilatkozatát.

Az Állami Erdészeti Szolgálat a nyilvántartásba vett erdőgazdálkodók erdő-törvény és más szakmai jogszabályok szerinti tevékenységével foglalkozik.

Amennyiben nem fogadja el a létrehozott erdőgazdálkodó működési és erdőgazdálkodási tevékenységét, jogorvoslatot a Polgári Törvénykönyvben foglaltak szerint polgári peres eljárás során kezdeményezhet.

Tisztelettel:

Törvénytisztelő Tamás
igazgató

(Derék polgártársunk nemcsak a Társult Gazdaság működésével, hanem a földkiadással is elégedetlen volt, így az illetékes minisztérium államtitkárához írt levelet.)

Tisztelt Államtitkár Úr!

Levellemmel azért kényszerültem